

De jutter gaat kopje onder

**VRIJBUITERS HEBBEN
OP HET STRAND NIETS
MEER TE ZOEKEN**

Strandjutter Piet Metz hoopt elke dag weer op die ene, grote vondst. Maar de moderne schepen geven nauwelijks nog schatten prijs aan de golven. FOTO COR DE KOCK

Ze bestaan nog, zij het nog maar net. Strandjutters, de aloude vrijbuiters van de kust, sterven langzaam maar zeker uit. Door de steeds betere schepen en de veilige berging van lading in containers valt er steeds minder van de vloedlijn te rapen. Het juttersgilde vergrijsst, maar blijft desondanks hopen. 'Die ene vondst waar we ons hele leven naar op zoek zijn, kunnen we altijd nog vinden.'

LUUK KORTEKAAS

TEXEL • Het weidse strand van Texel is hem vreemd, maar de blik van de Amelandse jutter Piet Metz (60) is dezelfde als elke dag: hij zoekt de kop van de golven af, of de zee vandaag nog iets te geven heeft.

Piet oogt zoals je je een jutter voorstelt. Zijn neus ruikt de richting van de frisse bries. En overal speuren zijn oogjes, diep verstopt in zijn gelaat dat door weer, wind en avontuur zo getekend is als het materiaal dat hij al zo'n vijftig jaar van de vloedlijn raapt.

„Noordwestenwind. Bij mij op Ameland is dat juttersweer, dan spoelt er van alles aan. Ik ga elke dag wel even kijken, mijn vader deed dit al. Elke dag hoop je weer die ene ongelooflijke vondst te doen. Wat dat is weet ik niet, ik weet alleen dat er iets op me ligt te wachten. En er is een dag dat die vondst boven water komt.”

Metz is bij hoge uitzondering even van zijn eigen eiland af. Hij woont de door zijn collega Jan Uitgeest (74) georganiseerde Juttersdag bij. Jan is, als eigenaar van het Schipbreuken Juttersmuseum Flora, de bekendste strandnuffelaar van Nederland. Naast Metz zijn er nog zo'n vijftig

collega's, het leeuwendeel van de resterende vaderlandse jutterspopulatie. „Ik denk dat er nog hooguit 75 jutters zijn,” zegt Uitgeest. „We zijn een uitstervend ras.” En neem dat precies zoals het er staat. „Net vandaag wordt hier op Texel Cor Ellen begraven, de beroemde jutter van Oudeschild, uiteraard in een kist gemaakt van juttershout. Weer een roemruchte jutter minder.”

Een snelle blik leert dat de gemiddelde leeftijd zeker met een 6 begint. „Jongeren trekt het niet. Jammer, ik ken geen mooiere combinatie van avontuur, hebzucht en de zucht naar het onbekende.”

Toch snapt Uitgeest het wel. Steeds vaker keren de jutters immers terug met een vondst die het midden houdt tussen niets en helemaal niets. „De containersvaart is funest. Vroeger waalde bij een beetje storm altijd wel een vaatje wijn los.”

Jutten is dan ook allang geen dagtaak meer. „Je heeft wel iets,” zegt Metz, „maar je kunt er lang niet van leven. Dus ik doe er van alles bij, helmgras planten, takken bosan, dat soort werk. Geen velgast.”

Uitgeest zat naast het jutten in de bloembollen, maar zijn museum

toont wat zijn dagen op het strand hebben opgeleverd: boeien, reddingsvesten, altijd rafelig touw en een oneindig aantal lege drankflessen, dat probleemloos laat zien dat zeelieden vooral tuk op wodka zijn. En verder zijn er natuurlijk stukken hout, stukken hout en stukken hout.

Wat werkelijk van waarde is, houden de moderne schepen vrijwel altijd binnenboord. „Maar als het dan gebeurt, is het prijs. Iedereen herinnert zich de foto's van de enorme voorraad schoenen die in 2006 op Terschelling aanspoelde. Die kwam uit van een schip gevallen containers. Er was een container met tiengkabouters bij, en eentje met honderdduizend poppetjes van de Duitse voetballer Lukas Podolski. Iedereen op de Wadden heeft er wel een gevonden. Maar voor de vent die ze besteld had, was het natuurlijk niet zo leuk.”

En daarmee spoelt dan het onvermijdelijke onderwerp aan: moet in plaats van de letter u in het woord jutten eigenlijk geen a staan?

TUINKABOUTERS

De jutters mompelen wat. Dat het motto 'alles wat je vraagt, mag niet' is. En dat er grenzen zijn, maar dat je die mag opzoeken. Vraag je naar hun mooiste vondst, dan komen ze aan met de eindeloze hoeveelheden tuinkabouters of Podolski's, maar niemand die dat gelooft natuurlijk. Officieel moeten ze wat ze van waarde jutten afstaan aan de strandvonder, die het dan dient te bewaren voor de eigenaar. Of dat altijd gebeurt, moet iedereen zelf maar raden. Wat niet weet, dat deert niet? Geen antwoord.

Wel: „Het is voor de eigenaar of de verzekeraar vaak veel meer moeite om de spullen terug te halen.

En we houden ook het strand mooi schoon, toch? Dat kost anders bakken met geld.”

Uitgeest zegt dat er nog een hele andere kant zit aan dit ruwe doch fraaie bestaan. „Vier schipbreuken heb ik hier voor de kust meegeemaakt. De ergste was met de Nautilus, op 16 december 1962. Er waren 24 mensen aan boord, 23 zijn er gestorven. De man die het overleefde is nooit meer naar zee geweest. Je verstand staat er bij stil als je denkt aan wat hij heeft meegemaakt.”

Maar toch, ook hier geldt dat de zee die neemt ook weer geeft. „Uit de scheepsluiken van de Nautilus, die hier op het eiland zijn aangespoeld, heb ik een schuur gebouwd. Weet je waar die is? Het is de schuur waar we nu in staan. Kijk maar, daar staat het, Nautilus. Zo is die schipbreuk het begin van het museum geworden.”